

HÜR ŞEHRİN İNSANLARI (1976)

KEMAL TAHİR (1910 – 1973)

Genel Bakış

Tahir'in 1976 yılında iki cilt halinde Bilgi Yayınevi tarafından yayımlanmış olan eseri, kitabın sonuna yazmış olduğu nottan anlaşılacağı üzere 1949 yılında Çorum Cezaevi'nde kaleme alınmıştır. Anlatının geçtiği dönem gerçek zamanda Cumhuriyet dönemidir ve anlatılan hikaye yazarın öz yaşam öyküsünden esinlenerek oluşturulmuştur. Eser bu niteliklerinden dolayı özkurmaca roman niteliği taşımaktadır. "Hür Şehrin İnsanları"nın, "Esir Şehir Üçlemesi"yle doğrudan bir bağlantısı söz konusu olmasa da bu eser, üçlemenin devamı gibi de okunabilir. Konu olarak Cumhuriyetin ilanından sonraki yılları işleyen romanda, toplumsal, siyasi ve ekonomik değişimler, insan ile meta arasındaki ilişkiden doğan yeni toplumsal düzen ele alınır. Serbest Fırka'nın kurulma yıllarının işlendiği eserde yazarın düşünsel eğilimleri ve gelgitleri üzerinde durulur. Eseri oluşturan muhteva ve temalar yazarın "Yol Ayrımı" adlı eserinde de karşımıza çıkmaktadır. Tahir, ölümünden yıllar önce eseri yazmayı bitirmiş olsa da onu yayımlatmamıştır. Eşi Semiha Sıdika Hanım, yazarın ölümünden yıllar sonra eserin müsveddelerini bir araya getirmiş ve onu yayımlatmıştır. Yazarın en hacimli eseri olan "Hür Şehrin İnsanları" dört ana bölüm ve otuz alt bölümden oluşmaktadır.

Kişiler

Murat Anlatının başkarakteri, birçok özelliğiyle yazarın temsilcisi konumundadır. Babasını kaybettikten kısa bir süre sonra annesini de kaybeden Murat, on dokuz yaşında kendi geçimini sağlayabilmek için Galatasaray Lisesi'nden ayrılır ve ambar memurluğu yaptıktan sonra avukat katibi olmuştur. Kuvayı Milliye'yi yaşamış bir neslin çocukları olarak Cumhuriyet devrimlerine sonuna kadar inanır ve sıkı bir Kemalisttir. Serbest Fırka'nın kurulmasıyla yeni partiyi destekleyenlere neredeyse düşman gözüyle bakar. Oldukça cesur ve girişken bir karakterdir.

Ertuğrul Hikmet Murat'ın en yakın dostlarından biri olan Hikmet, şairlik yapar ve boksörlük yaparak hayatını kazanır. Sürekli Felek Kırathanesi'nde bir araya gelen ikili, çeşitli konularda konuşur ve fikir alışverişi yaparlar. Hikmet'in dünya görüşü Murat'inkinden hayli farklı olsa da ikili birbirlerinin düşüncelerine değer verirler. Fikirlerinin sonuna kadar arkasındadır ve kişisel çıkarları için karakterinden ve ilkelerinden taviz vermez.

Hamdi Bey Felek Kırathanesi'nin devamlı müdavimlerinden olan karakter, yankesicilik ve başka yaşa dışı işler yaparak hayatını idame ettirmektedir. Murat'a, Avukat Celil Bey ve Hayret Bey'in yazihanesinden katiplik işi bulur. Hamdi Bey'den önce oldukça sefil bir durumda olan Murat, onun yönlendirmesiyle birlikte baht dönüşüne girer. Hamdi Bey, yazihane ve adliye ortamını ona tanıtır ve ona birçok şey öğretilir.

Avukat Celil Bey (Murat'ın yazihanedeki patronu), **Safo** (Murat'ın sevgilisi), **Aliye Hanım** (Selim Bey'in karısı), **Fatma** (Aliye Hanım'ın kızı), **Panayot Yordanidis** (Murat'ın iş arkadaşı), **Matmazel Şarlot** (Yordanidis'in sevgilisi), **Madam Tamara** (Murat'ın dostu) **Ayşe** (Dr. Lütfi Bey'in kızı), **Eşref Bey** (Felek Kırathanesi'nin sahibi), **Garson İhsan** (Felek Kırathanesi'nin garsonu), **Peçina** (Murat'ın yasak aşkı), **Şanziment Hanım** vd.

Öykü

Murat'ın Anket Sorularını cevaplaması İstanbul polis müdüriyeti ikinci şubede taharri komiserliği yapan Eşref Bey'in Şehzadebaşı'ndaki Felek Kırathanesi'nde Murat, kağıt oynayarak ve kumar oynayan kişilerin hesabını tutarak para kazanmaktadır. Mekanda çalışan Garson İhsan'la çok iyi geçinen Murat, birbirleriyle sürekli paylaşımda bulunurlar. Dönemin gençleri arasında moda olan

anket doldurmaya kendisini kaptırmış olan Murat, genç bir kadından almış olduğu anket defterini doldurmaktadır. Defterde yazılı olan suallere mümkün olduğunca esprili cevaplar vermeye çalışmaktadır. Garson İhsan da anketlere oldukça meraklıdır ve sorular ile onlara verilen cevapları merakla okur. Murat anketin son sorusuna geldiğinde, yanına en yakın dostlarından Ertuğrul Hikmet gelir. Hikmet, son soruya yazılabilecek cevabı söyler ve ilk alt bölüm bu cevapla biter. Tarih: 5 mart 1930'dur.

Rüştü Bey, Hikmet ve Murat'ın Sohbeti İkinci namazından sonra kıraathaneye, eski memurlardan ve şu anda epey varlıklı bir kişi olan Rüştü Bey gelir. Rüştü Bey'in geçmişinden, Kuvayı Milliye yıllarından bahsedilir ve Cumhuriyet döneminde ortaya çıkan kentsoylularla ilgili düşünceleri anlatılır. Serbest piyasa ekonomisiyle ortaya çıkan kentsoyluların metaya nasıl tapar hale geldikleri ve yabancılaştıkları Rüştü Bey'in iğneleyici üslubuyla anlatılır. Rüştü Bey'in pokere olan ilgisi üzerinde durulur. Daha sonra ise anket defterini gören Rüştü Bey, Murat'la birlikte soruları okur ve cevapları yorumlar. Murat'ın daha önce hiç aşık olup olmadığını sorunca Murat bir anısını anlatır. Anadolu'daki bir beldeyi resmi bayramlardan birinde ziyaret etmiş olan Murat, geçit töreninde görmüş olduğu genç bir komutan kızına tutulmuştur. Fakat bu durumu o, aşktan ziyade güneşin göz almasına benzetir. Gitmiş olduğu yerde bir süre amaçsızca gezinen Murat, bir ambarda muavin olur. Bu ambarın sahibi bir İtalyan'dır. Bir gün Murat, patronun odasına girdiğinde törende görmüş olduğu genç kıızı adamın kucağında sevişirken görür. Murat ağır bir şok geçirse de durumu atlatır. İtalyan patronu ona ayıp bir şey yapmadıklarını söyledikten sonra odadan çıkar. Murat, Nadide'yi dizlerinin üstüne çeker ve ikili sevişmeye başlarlar. Kızın babası tahin edildikten sonra bir daha birbirlerini görmemişlerdir. "- Sonra... Bereket versin, babası başka yere tayin edildi de küçük hanım, bu ilmin daha derinlerini öğrenmekten orada kurtuldu. Artık bilmem daha evvel, yahut daha sonra emirberlerden o derslerin son kısımlarını da öğrenmiş midir? Ya, emirberliğin böyle mazhariyetleri oluyor. Ben bu hikayeyi neden anlattım...". Anket defterindeki soruları karıştırırken Rüştü Bey, "Allah nedir?" diye sorar. Murat'ın defterdeki cevabını gördüğünde ona biraz sinirlenir ve aralarında inanç ve inançsızlıkla ilgili bir tartışma vuku bulur. Murat, Allah'tan çok Mustafa Kemal'e inandığını söyler. Ertuğrul Hikmet ise ona deftere yazmış olduğu Tevfik Fikret'in dizesiyle aynı şekilde karşılık verir. "Beşerin böyle delaletleri var - Putunu kendi yapar, kendi tapar."

Kıraathanenin Poker Oyuncuları Akşam saatlerinde kıraathane yavaş yavaş dolmaya başlamıştır. Kumarcılar poker oynamaya başlamış diğerleri ise başka oyunlar oynayarak eğlenirler. Muhitin en namılı kumarbazları o gece oradadır. Murat ise poker oynayanların tabelasını tutmaktadır. Murat'ın bulunduğu masada pokeri en iyi oynayan Beşiktaşlı Adnan ve Binbaşı Galip Bey vardır. Herkes bu ikiliden kimin kazanacağını merakla izlemektedir. Murat, poker oyuncularından kişi başına on kuruş kazanmaktadır. Adnan ve Galip Bey'in oyunu diğerleri tarafından pürdikkat izlenir ve anlatici tarafından oynanan oyun detaylı bir şekilde anlatılır. İki rakibin poker oynama şekilleri ve huyları üzerinde durulur. Murat, oyundan kazanmış olduğu parayla Garson İhsan'a kira ve kahve borcunu öder. Ardından Hikmet ile Murat, işsizlik ve hayatlarındaki sıkıcı rutin üzerine konuşurlar. Hikmet bu konulara alaycı bir gözle bakar. Fakat Murat ekonomik sıkıntıdan kaynaklı olan kılıksızlığını dile getirmese de buna üzülmemektedir. Bundan dolayı dışarı pek çıkmaz ve diğer arkadaşlarıyla neredeyse hiç görüşmez. Murat iş aramaktadır ve bazı arkadaşlarından haber beklemektedir.

Hayret Bey'in Sapkın Eğilimleri İkilinin arasına dahil olan Hayret Bey, Murat'ın halini ve hatırını sorar. Hayret Bey bir arkadaşı aracılığıyla ona avukatlık bürosunda iş bulmuştur ve yakın zamanda Murat iş görüşmesine gidecektir. Murat, onun sayesinde kıraathanede bir oda kiralamış ve başını sokabileceği bir yere sahip olmuştur. Hayret Bey, genç bir çocuk tarafından dava edilmiştir. Fakat genç çocuk yakın zamanda davayı geri çekmiştir. Hayret Bey, genç çocuklara ilgi duymaktadır ve bir gün sarkıntılık ettiği bir çocuk onu dava etmiştir. Murat, onun bu hikayelerini dinlemekten nefret eder. "Ağır ceza mahkemesinin önünden geçerken, "içeriye bir göz atayım" dedim. Geç gitsene be münasebetsiz! Kalabalık, içersi... Bin bir ayak, bir ayak üzerinde... O kadar kalabalıkta oğlanı nasıl gördüm, hala hayretteyim... Görür görmez dizlerimin bağı çözüldü. Elinde bir mektep kasketi var. Saçlarını taramış, açık kumral saçlarını. Yanakları pespembe... Bir içim su canım...". (...) "İşi azıtmışım ki feryada başladı. Yakama sarıldı. Evvela jandarma karakolunu, sonra polis merkezini boyladık. Bereket versin sulh hakimi tanıdık da kefaletle bıraktı".

Azize Hanım'ın Ölümü Ertesi sabah Murat aniden uyanır. Yanında Ertuğrul Hikmet'in sürekli bahsettiği Şahap vardır. Şahap oldukça endişeli ve üzgün görünmektedir. Şahap Murat'a annesinin öldüğünü söyler ve ağlamaya başlar. Murat onu teskin etmeye çalışır. Azize teyzenin ölümünü düşünen Murat, kendi annesinin ölümünü hatırlar. Şahap, annesinin ölüm anını, onun ölümünden

sonra babasıyla yaşadıklarını ve ölüm üzerine olan düşüncelerini anlatır. Şahap'ın annesi ailesine Sultan Ahmet'e gömülmeyi vasiyet etmiştir. Cenaze işleriyle ilgili hiçbir bilgiye sahip olmayan ikili, bu işlerden anlayan birilerine rastlamak umuduyla Sultan Ahmet'e doğru yola çıkarlar. İki arkadaş, yolculuk sırasında ölümden ve başka konulardan konuşurken Murat, içinden şöyle düşünmektedir: "Ölüme ayak uydurmak mümkün değil... Çünkü ölümden yürümek unsuru yok. Ölüm, mutlak duruş hali... Abdülhak Hamit, Makber'i yazarken muhakkak, yeni bir sevgili bulmuştu. Yeni sevgilisiyle mesut olan canlı insan başka, Fatma Hanım'a mersiye yazan bedbaht şair başka...". Murat'ın annesi de Eyüp Sultan'a defnedilmiştir fakat ölüm korkusu nedeniyle annesinin cenazesine katılmamış olan karakter onun mezarının nerede olduğunu bilmez. Şahap ona "annenin mezarı başında dua etmek istemez miydin" diye sorunca: "- Hayır. Hiç böylesi aklıma gelmiyor. Bir iki kere Eyüp Sultan'dan geçtim. Öyle sahibi belirsiz mezarlar çok... Birisini anneminki farz edeyim, dedim. Olmadı. Yenilerini çok yeni buldum, eskilerini çok eski... Annemin ölüm tarihi olduğu halde, orada bu tarih hiçbir işe yaramıyordu". Marksçı varoluşçular gibi yaşam ve ölüm arasındaki bilinmez ilişkiyi sorgulayan yazar Sartre'in deyimiyle varoluşsal bir bulantı yaşamaktadır.

Azize Hanım'ın Cenaze İşlemleri

Eyüp Sultan mezarlığına varan ikili imamla görüşür. Defin işlemleri için gerekli olan işlemler yapılır ve imam, Şahap'a mezarın daha sağlam olması için lahit satar. Mezarı kazacak olan kişinin kaldığı yere gidilir ve bu kişinin ciddi psikolojik sorunları olduğu görülür. Hayli pasaklı ve şiddete meyilli olduğu gibi sürekli tüketmiş olduğu alkol ve esrar fizyolojik olarak onun görüntüsüne yansımıştır. İmam, dini kullanarak ekonomik açıdan cenaze sahiplerini sömürmeye çalışmaktadır. İnsanların ölümü bile bir rant kapısı haline getirdiği görülür. "İşte Eyüp Sultan'a çıktıktan sonra vuku bulan işler, tıpatıp buna benzedi denilebilir. Bir kahvenin kapısından uzanıp "Mezar kazdıracağız, cenazemiz var" der demez, hala sulu kar yağmasına rağmen, etraflarını ağır, tembel, fakat açgözlü hareketleriyle sahiden akbabalara benzeyen, onlar gibi asırlardan beri yaşıyorlarmış ve yalnız bu hazin işle geçiyorlarmış hissini veren birtakım insanlar çevirivermişti..." Defin işlemleri halledildikten sonra ikilinin arasına hikmet de katılır. Azize teyzelerinin ne kadar iyi bir insan olduğunu düşünüp onun ölmüş olabileceğine inanamazlar. Şahap'ı iyi hissettirmek için herkes elinden geleni yapmaya çalışır. Ölümün ardından geride kalanların yaptıkları ritüeller mümkün olduğunca yerine getirilir. Fakat bunların gerçekleştirildiği sırada Murat, ölümü ve ölenin ardından geride kalanların yaptıkları üzerine ciddi düşüncelere dalar. Bu düşünceler çoğu zaman alaycı bir üslupla dile getirilir. Ölümün gerçekliğinden kaçmaya çalışan karakter, onu aşağılayarak ve o yokmuş gibi davranarak ölüm korkusunu yatıştırmaya çalışır. "(...) Murat onu dinlerken, Kuran'ın burada bir itiyattan ibaret olduğunu, ne kalbe, ne de akla mahsus hiçbir his uyandırmadığını fark etti. Buna rağmen gene de insana pek tabii geliyordu. Ölülerin arkasından niçin hatim indirildiğini, mevlüt okuttuğunu ilk defa bu kadar sarıh anladı. Başka bir şey, verilemez olduğundan..."

Murat'ın Yoksulluğu

Aradan iki gün geçer ve Necip, Murat'ın doldurmuş olduğu anket defterini sorar. Defterin sahibi ve Murat'ın eski arkadaşlarından olan Fatma Hanım onunla görüşmek ister. Fakat Murat, uygun kıyafetleri olmadığı ve eski kıyafetleriyle insan içine çıkmak istemediği için kadın karakterin davetini reddeder ve defteri ona Necip'le gönderir. Ardından Murat'ın yanına gelen Şahap validesinin ölümü üzerine konuşur. Necip her ne kadar onun Fatma Hanım'la görüşmesi konusunda ısrar etmiş olsa da Murat genç kadına, kıraathanede olmadığını söylemesini ister. Felek Kıraathanesi'nde her şey sıradan rutiniyle devam eder. Garson İhsan'la Murat akşam yemeğini beraber yerler. E. Hikmet'in de onların arasına katılmasıyla kumar oynanmaya başlanır. Vakit ilerledikçe kahvedeki insan sayısı artar. Hamdi Bey'in gelmesiyle birlikte Murat, onunla tavla oynamaya başlar. Hamdi Bey, E. Hikmet ve Murat, Murat'ın içinde bulunduğu sefaletten nasıl çıkabileceğiyle ilgili sohbet etmeye başlarlar.

Murat'ın İş Bulması

Ertesi sabah Murat'ı uyandıran İhsan hayli heyecanlıdır. Murat, Hamdi Bey tarafından ona ayarlanmış avukat katipliği işine başlayacaktır ve kendisine iş için uygun kıyafetler gerekmektedir. Murat, annesinden yadigar kalan bohçayı karıştırır ve annesinin çeyiz için oğluna ayırmış olduğu yatak takımı bulunur. Murat bu yatak takımını satıp eline geçecek parayla yeni kıyafetler almaya karar verir. Garson İhsan'ın bir arkadaşı olan Ziya'nın babası Hacı İsa Efendi, Kapalıçarşı'da bir dükkan işletmektedir ve İhsan ona bohçayı orada satabileceğini söyler. Murat, tavsiye edilen dükkana gider ve yatak takımını gösterir. Bu tarz ürünlerden anlayan Onnik Efendi çağırılır, Murat'ın getirmiş olduğu eşyalar incelenir. Yatak takımıyla ilgilenilmez fakat bohçaya oldukça yüksek bir fiyat biçilir. Murat, annesinden yadigar kalan yatak takımının satılmayacak olmasına çok sevinir. Hacı İsa Efendi'nin yardımlarıyla Murat'a uygun kıyafetler de bulunur. Ardından bir hamama gidip yıkanan Murat yeni kıyafetlerini dener. Kendisini aynanın karşısında gördüğünde bulantılı ruh halinden kurtulur.

Murat'ın Avukat Katibi Olarak İşe Başlaması

Avukat Celil ve Hayret Bey'in yazıhanesine gelen Hamdi Bey ve Murat iş hakkında konuşurlar. Yapılan mülakat sonucunda Murat'ın işbaşı yapmasına karar verilir. Hamdi Bey, adliyede yapılması gereken işleri Murat'a öğretecektir. İkili adliyeye giderler ve Hamdi Bey Murat'a yapacağı işleri teker teker anlatmaya başlar. İşleyiş hakkında genel bilgiler verildikten sonra ikili kahveye gidip tavla oynamaya başlarlar. Yazıhanede yapması gereken işleri olan Murat, Hamdi Bey'in yanından ayrılır. Murat, Hamdi Bey'e karşı borçlanmış olduğu için içsel anlamda rahatsızlık yaşar. Ertesi gün yazıhanede işe başlamış olan Murat, Mösyö Anastas'ın katipliğini yapan Panayot Yordanidis ve diğer iş arkadaşlarıyla tanışır. Aralarında yazıhanedeki işleyiş ve patronların tavırlarıyla ilgili konuşurlarken Hamdi Bey çıkagelir. Murat'la birlikte adliyedeki mahkemeleri takip etmek isteyen Hamdi Bey, onu da alarak yazıhaneden ayrılır. Murat'ın daha şık olmasını ve daha iyi imkanlara sahip olmasını isteyen Hamdi Bey, Hırant'ın yazıhanesine gitmeye karar verir. Murat'ın sorunlarıyla ilgilenmesi konusunda Hamdi Bey, Hırant'la konuşur ve onu ikna eder. Daha sonra ikili mahkemelerle ilgilenmeye başlarlar. Murat'ın yapması gereken işler öğretilir, işin incelikleri anlatılır ve mesleki bazı kavramlar anlaşılır şekilde ona açıklanır.

Murat'ın İş Arkadaşlarıyla İlişkisi

İşe başlamasının üzerinden dört gün geçmiş olan Murat, yazıhanede çeşitli işlerle uğraşırken parasının masanın üzerinde olmadığını fark eder. Bir süre sonra daktilo tamir atölyesinde çalışan Reçina, Murat'ın yanına gelir ve ona parasını geri vererek 1 Nisan şakası yaptığını söyler. Aralarında samimi bir ilişki kurulduğunu fark eden Murat genç kadını kahve içmeye davet eder. Reçina ona müsait olmadığını fakat öğle yemeğini beraber yiyebileceklerini söyler. Mösyö Samoil adındaki Yahudi bir müşteri yazıhaneye giriş yapar. Murat, müşterinin işleriyle ilgilenir. Ardından İnci Hanım adındaki bir müşteri gelir ve Murat'a bir takım sorular sorduktan sonra oradan ayrılır. Murat, Mösyö Anastas'la görüşmek için onun odasına geçer. Mösyö Anastas bazı işlerinin bitirilebilmesi için Murat'tan yardım ister. Daha sonra Murat'ın patronu Hayret Bey gelir. Murat ona; arayan kimsenin olmadığını fakat Mösyö Samoil'in kendisini beklediğini söyler. Hayret Bey'in verdiği bilgilere göre Mösyö Samoil bir milyardendir ve önemli bir müşteridir. Çeşitli işlerle uğraşıldıktan sonra iş arkadaşları öğle yemeğine çıkarlar. Murat, Reçina ve Yordanidis'in yanında Yordanidis'in sevgilisi Şarlot da vardır. Saat bir buçukta İnci Hanım'ın boşanma davası başlayacaktır ve Murat'ın da mahkemede olması gerektiği için o, arkadaşlarının yanından ayrılır. Hayret Bey'e İnci Hanım'ın davasıyla ilgili sorular soran Murat'a Hayret Bey; İnci Hanım'ın kocasının farklı cinsel eğilime sahip olduğunu söyler.

Murat ve Safo'nun Tanışması

Cuma günü, Yordanidis'in isteği üzerine yazıhane kapalı olmasına rağmen hana gelen Murat, çalışmakta olduğu yazıhaneyi düzelttikten sonra Yordanidis'i beklemeye koyulur. Yordanidis içeri girip Murat'ın yanına gelir ve sevgilisi Şarlot'un ona bir sürpriz hazırladığını söyler. Yapılacak işlerini bitiren ikili, han odabaşı Hüseyin Ağa'yla oturup içki içerler. Bir süre sonra Şarlot yazıhaneye giriş yapar ve üçlüye o da katılır. Saat on sularında yazıhaneden çıkan arkadaşlar yürüyerek bir nişancı dükkanına gelirler. Şarlot, nişancı dükkanında çalışmakta olan Safo'yu Murat'la tanıştırır ve onların arkadaş olmasını ister. Böylece Şarlot, sürprizini açıklamış olduktan sonra iki çift, yemek yemek üzere lokantaya giderler. Gittikleri muhitin namılı kabadayılardan biri olan Çolak Feyzi'yi gören Şarlot tedirgin olur. Murat onu yatıştırdıktan sonra lokantada bir şeyler yemek konusunda ısrar eder. Lokantada yemek yiyen çiftlere bir süre sonra Çolak Feyzi'den bir şişe rakı gönderilir. Böylece Çolak Feyzi'yle Murat'ın birbirlerini tanıdıkları anlaşılır ve Şarlot bundan dolayı ferahlar.

Yeni İşin Kutlanması

Safo'yla sevgili olmuş olan Murat akşam vakitlerine doğru yazıhaneden çıkar. Kapıda onu bekleyen Safo'yu da alan Murat, arkadaşlarıyla ziyafet çekmeye gider. Bir otomobile binen çift, ilk önce Ertuğrul Hikmet'i daha sonra Garson İhsan'ı ve Şahap'ı yanlarına alarak Nesibe Abla ve onun kocası Nuri'nin evine giderler. Güzel bir masa kurulur ve ziyafet çekilir. Şarkılar söylenip dans edilir. Evdeki eğlencenin bitmesinin ardından Yenikapı'da bir sandal kiralınır ve mehtap sefasına çıkılır. Dostlar oldukça iyi vakit geçirdikten sonra Murat, Safo'ya evine kadar eşlik eder. Ardından kiraathaneye giden Murat E. Hikmet'le buluşur ve ikili çeşitli konular üzerine konuşurlar. Murat'a Safo hakkındaki düşünceleri sorulur. Murat mutludur. Ondaki gerçekten hoşlanmaktadır. Onlar konuşurken Hamdi Bey de aralarına dahil olur. Üçlü kendi arasında prafa oynarken bölüm sonlanır.

İş Yerindeki Sırlar

Avukat katibi olarak çalışmaya başlamasının üzerinden kırk gün geçen Murat, işi iyice öğrenmeye başlamış ve yazıhanede bulunan diğer kişilerin bazı sırlarını öğrenmiştir. Avukat Celil Bey'in birçok kadını aynı anda idare eden bir zampara olduğu anlaşılır. Hayret Bey ise genç erkeklere ilgi duymaktadır ve sürekli onların peşindedir. Kadriye Hanım yazıhanedeki birçok telefon

görüşmesini Fransızca yapmaktadır. İyi seviyede Fransızca bilmekte olan Murat, bu konuşmaların randevulaşmakla ilgili olduğunu anlar. Bir gün yazıhanede çalan telefona Murat cevap verir ve kusursuz bir Fransızcayla karşısındaki Fransız'la konuşur. Bunu gören Kadriye Hanım hayret içinde kalır ve o günden sonra ikili daha yakın arkadaş olurlar.

Hayret Bey'in Sırları Avukat Celil ve Hayret Bey, Eskişehir'de halledilmesi gereken bir takım işlerden dolayı günlerce yazıhaneye gelmemişlerdir. Yazıhanede yapacağı herhangi bir işi olmayan Murat, şiir yazmakla meşgul olur. Bu sırada yazıhaneye Hayret Bey'in eşi ve baldızı hayli sinirli bir şekilde giriş yaparlar. Hayret Bey'in eşi yazıhaneye bazı çocukların geldiğini ve kocasının bu çocuklarla görüştüğünü duymuştur. Murat'a söylenenlerin doğru olup olmadığını tehditkar bir üslupla sorar. Murat, nazik bir dille bu konu hakkında bir şey bilmediğini ve sorulan sorulara cevap veremeyeceğini söyler. Kadın karakter, Murat'a söylemiş olduğu şeylerden dolayı pişmanlık duyar ve özür dileyerek oradan ayrılır. Bir süre sonra yazıhaneye Murat'ın tanıdığı Ali adlı bir çocuk gelir. Çocuk Hayret Bey'le görüşmek istediğini ve niyetini açık bir dille ifade eder. Çocuğun söyledikleri karşısında Murat dehşete kapılır ve onu yazıhaneden kovar. Bir süredir yazıhaneyi telefonla işletmekte olan bir kadın Murat'ı arar. Bu sırada Yordanidis gelir ve Murat'a kızlarla birlikte gezintiye çıkacaklarını haber verir. Çiftler, Boğaz'daki bir otelde geceleme planlarlar.

Murat'ın Reçina'yla Birlikte Olması Planlanmış olan geziyi gerçekleştiren çiftler, uzun bir süre hoş vakit geçirdikten sonra evlerine dönerler. Daha sonra Murat, Safo ve İbrahim Rıza, Fatma'nın evine gidip hoş vakit geçirirler. Dr. Lütfi Bey'in kızı olan Ayşe de bir süre sonra onların arasına katılır. Safo'nun milliyetini merak eden Ayşe, Kuvayı Milliye ve Kemalizm övgüleri yaparak Safo'ya sataşır. Murat ve Ayşe arasında ufak bir tartışma cereyan eder. Ertesi gün yazıhanede oturup derin düşüncelere dalmış olan Murat, telefonla kimin tarafından işletildiğini merak etmektedir. Uzun bir süre düşündükten sonra bu kadının Reçina olabileceğini tahmin eder. Yordanidis Florya Plajı'na gittikten sonra Murat bir kadın çılgılığı ıtır. Ufak bir hengameden sonra Reçina'nın patronunun koşarak çıktığı görülür. Gürültünün koptuğu odaya giren Murat Reçina'nın perişan bir halde olduğunu görür. Reçina patronu tarafından şiddete maruz kalmıştır. Murat Reçina'yı teskin etmeye çalışırken bir süre sonra ikili, birlikte olur. Aralarında geçen konuşmadan Murat'ı telefonla arayanın Reçina olduğu anlaşılır. "Murat, Reçina meselesini, Safo meselesine bir an bile karıştırmadı. Ufacık bir vicdan azabı da hissetmedi". Murat, Reçina'nın patronu tarafından kendisine verilen bir işi dört günde halleder. Safo'yu oyalayan Murat Novotni'de Reçina ile buluşur ve bira içerler. Murat, Safo'yla birlikte kalmış olduğu otele Reçina'yı götürür ve ikili birlikte gülüp eğlenirler. Bir süre Reçina'dan uzak duran Murat Safo'yla vakit geçirir. Murat onu Galata'daki bir otele götürür ve ikili beraber olurlar. Aradan geçen birkaç gün sonra Murat yazıhanede çalışmaktayken, kimsenin etrafta olmadığı bir zamanda Reçina gelir. Birlikte olacakları bir sırada Hayret Bey'in baldızı Şaziment Hanım içeri girer ve gördüğü manzaradan hayli memnun olmuş gibi sempatik bir üslupla konuşur. Terziye gitmesi gereken Şaziment Hanım, kendisine yardımcı olarak Murat'ı da yanında götürür. Terzideki işlerin halledildiği sırada birlikte oturup likör içen ikili sevişmeye başlarlar.

Devlet Kademelerindeki Yozlaşma Ertesi sabah erken saatlerde yazıhaneye gelmiş olan Murat, Celil Bey'den telefon alır. Celil Bey çok telaşlanmış bir vaziyette ona şirket müdürünün geleceğini ve geldiğinde onun, odasında bekletilmesini söyler. Celil Bey'in bir müvekkilinin dosyaları Ankara'da uzun süre takılı kalmış ve bu konuyu çözmek için bir plan yapılmıştır. Celil Bey yazıhaneye intikal ettikten bir süre sonra Madam Tamara adlı oldukça güzel bir kadın da içeri giriş yapar. Sorunun çözümü için Ankara'ya gidilmesi gerekmektedir ve Murat'ın bir şirket memuru olarak Madam Tamara'ya refakat etmesi istenir. Madam Tamara kadınlığını kullanarak dosya işlerinin hızlandırılmasını sağlayacaktır. İkili, Haydarpaşa'da hangi saatte buluşacakları konusunda anlaşınca Madam Tamara yazıhaneden ayrılır. Celil Bey Murat'a, neler yapılması gerektiğini detaylı bir şekilde anlatır. Ertesi sabah yazıhanede buluşan ikili, Haydarpaşa Garı'na gitmek için oradan ayrılırlar. Tren yolculuğu sırasında sohbet ederler. Gece vakitlerine doğru Murat, Madam Tamara'dan izin isteyerek kendi kompartımanına çekilir. Ertesi sabah birlikte kahvaltı yaparlar ve Madam Tamara, Murat'ın üzgün olduğunu fark eder. Murat yapılacak olan işten dolayı rahatsızlık duymaktadır. Ankara'ya varıldığında bir arabaya binilir ve Vekalet'e gidilir. Genç kadın yarım saat sonra, kendisinden isteneni yapmış bir şekilde Murat'ın yanına döner. O günün akşam vakitlerinde ikili, İstanbul'a döner. Madam Tamara, Celil Bey'den almış olduğu paranın fazla görünmemesi için Murat'tan birkaç gün yazıhaneye gitmemesini ister. Murat, bu dönemi E. Hikmet ve Safo'yla birlikte geçirir. İki gün sonra yazıhaneye giden ikili Celil Bey'den paralarını alırlar. Celil Bey bunun şerefine nüfuslu tanıdıkları için ziyafet düzenlemeye karar verir.

Murat ile Madam Tamara'nın Birlikte Olması

Celil Bey, söz vermiş olduğu ziyafetin hazırlıklarını tamamlamış ve nemalandığı bütün adliye personelinin akşam vaktinde evine davet eder. Davetliler yavaş yavaş Celil Bey'in evine gelmeye başlar ve misafirin unvanına göre gerekli ilgi gösterilir. Misafirler yemeklerini yer, içkilerini içer ve gülüp eğlenirler. Gece vakitlerine doğru sayı azaldıkça eğlencenin dozu artar. Madam Tamara, Celil Bey'in evine giriş yapar ve güzelliğiyle bütün erkeklerin aklını başından alır. Ardından oldukça renkli eğlence sahneleriyle karşılaşılır. Celil Bey kör kütük sarhoş olduktan sonra misafirlerini evden kovar. Murat ile Tamara evden birlikte ayrılırlar. Murat, Tamara'yı evine bırakmak için otomobil çağırır. Eve gitmeden önce bir yerde oturup salep içerler. Murat ona Rusya'yı neden terk ettiğini sorar: "- İhtilalde neredeydiniz? - Petrograt'ta... İhtilal bizde başladı. Sanki mahpushaneler boşaldı sandık. - Bahriyeliler diye duymuştum. - Haydutlara bahriye elbisesi giydirdiniz... Haydutlukları değişir mi? - Bir arkadaşım var. Bolşevik ihtilaline pek meraklı. Şairdir... "Bütün bir millet haydut olamaz. Rusya'da bütün Rus milletinin fukarası dövüştü... " diyor - O da kızıl öyleyse... Hayır. Yalan... Bir avuç haydut dövüştü". Aralarında geçen diyalogdan sonra Murat Tamara'ya, uzak yerde oturduğunu söyleyerek onun evine gitmeyi amaçlar. Murat hedefine ulaşır. Tamara'nın evine gider ve kadınla birlikte olur. Ertesi sabah Madam Tamara Murat'a, yaşadıkları ilişkinin dün gece yaşananlardan ibaret olduğunu ve bundan sonra yalnızca dost kalacaklarını söyler. Evden ayrılan Murat bir çiçekçiye uğrar ve Tamara'ya aldığı çiçekleri gönderir. Ertesi gün işyerinde çalışmaktayken Safo yazıhaneye gelir. Murat ona sarılır ve onu ne kadar çok sevdiğini söyleyerek iltifatlar eder.

Safo'nun Ölümü ve Serbest Fırka'nın Kurulması

Hacı Nizamettin Efendi'nin evinde kiracı olan iki genç kız bir süredir kiralalarını ödeyememişlerdir ve Murat, icraya gidecek memurlara eşlik eder. İcra edilecek eve gidildiğinde genç kızlar memurlara karşı direnirler. İcra memurları genç hanımlara para yardımı teklif edip evi boşaltmalarını isterler. Safo'nun bir süredir hasta olduğu öğrenilir. Yazıhanede Samoil Efendi'yle karşılaşan Murat, onunla icra konusu üzerine konuşur. Samoil Efendi, Nizamettin Efendi'yi haklı bulur. Ardından Yordanidis aceleyle yazıhaneye girer ve Şarlot'un Murat'a bir haberinin olduğunu haber verir. Şarlot'un haberine göre Safo, çocuk aldırırken hayatını kaybetmiştir. Murat almış olduğu haber karşısında yıkılır. Murat'ın hiç iyi durumda olmadığını gören Celil Bey ona izin verir. Murat bir meyhaneye gider ve içki içer. Safo'nun ölümünden dolayı kendisini suçlamaktadır. Beyoğlu'na doğru yürürken Reçina'yla karşılaşır. Kadın karakterin daveti üzerine onun evine giderler. Daha sonra birlikte dışarı çıkarlar ve ikili, hiçbir şey olmamış gibi eğlenerek vakit geçirir. Daha sonra yine Reçina'nın evine dönülür. Onun odasına çıkmak isteyen Murat, Reçina'nın annesine görünmeden oraya gider. Murat ve Reçina o gece birlikte olurlar. Ertesi sabah Reçina'nın babası evde olduğu için Murat, odada mahsur kalır. Reçina Murat'ın patronlarına onun hasta olduğunu ve birkaç gün gelemeyeceğini söyleyecektir. Aradan geçen birkaç gün sonra kiraathaneye giden Murat, Serbest Fırka'nın kurulduğunu öğrenir.

Serbest Fırka – Halk Fırkası Rekabeti

Son ana bölümün ikinci alt bölümünde, Şahap'ın isteği üzerine Murat, kiraathanedeki odasından ayrılarak onun evine yerleşmiştir. İkili haricinde, E. Hikmet, Garson İhsan, İbrahim Rıza ve Kadri Ekrem Bey, bir rakı sofrası kurup anılarından bahsetmektedirler. Daha sonra konu güncel siyasete gelir ve yeni kurulan fırka üzerine herkes görüşlerini belirtir. E. Hikmet, Serbest Fırka taraftarlığı yaparken Murat, Atatürk sevdalısı bir birey olarak Halk Fırkası'nı savunur. E. Hikmet'in Serbest Fırka'ya üye olduğu öğrenilir ve birçok düşünsel konuda ayrı düşen sıkı dostlar yeniden ayrı düşerler. E. Hikmet şöyle der: "- Yeni fırkaya geçmeden bir noktada mutabık kalacağız! İnkılap hareket demektir. Hareket etmeye söz vermiş insanlar her hususta hareket serbestliğine sahip bulunmaya mecburdurlar. Sen hiç sırtına apartman, çiftlik, altın torbaları sarılmış yüz metre koşucusu gördün mü? Belki görmüşsündür! Birinci geldiğine, rekor kırdığına rastladın mı? Olamaz! Halk Partisi inkılapçı vasfını çoktan kaybetti. Tepedeki ağalar şişmanladılar. Yemişi altın olan filizler salıverdiler. Tekrar icabetse dağa değil, iskemenin üzerine çıkamazlar. Çıkamayınca da, idareimaslahattan başka çare kalmaz. İdareimaslahat geldi mi inkılap gider. İnkılap gitti mi, partinin hikmeti vücudu yok olur. Doğru mu?". Ertesi sabah Murat, yazıhanedeki işlerini bitirdiğinde Madam Tamara'yı arar ve Safo'nun öldüğü haberini verir. Bunun üzerine Madam Tamara onunla görüşmek istediğini söyleyip otomobilini gönderir. Murat'ın çıkacağı sırada Reçina gelir ve Murat, Tamara'nın arabasıyla onu evine bırakmaya niyetlenir. Ancak otomobile gelindiğinde Tamara'nın da orada olduğu görülür. Murat yaptığı şeye pişman olur. Üçlü Taksim Bahçe'sine giderler. Burada Fatma'nın annesi Aliye Hanım'la karşılaşılır. Aliye Hanım'ın yanında yakışıklı bir zabıt bulunmaktadır ve Madam Tamara beyefendiyi tanır. Yanındaki dostlarına o adamın; yaşlı kadınların servetini avlamaya çalışan bir jigolo olduğunu söyler.

Hür Şehrin İnsanları

Anlatının son alt bölümünde Murat, Aliye Hanım'ın bazı emlak işlerini halletmektedir. Gitmiş olduğu bir evde yaşayan kadın, borcunu ödemek için öz kızını Murat'la cinsel ilişkiye girmeye zorlar. Kasımpaşa'nın namılı kabadaylarından Arap Hulusi'yle, babasının eski bir külhanbeyi dostu aracılığıyla görüşür. Ertesi gün Murat Aliye Hanım'la görüşür ve emlak işlerinin halledilmesi üzerine eğlence düzenlenir. Aliye Hanım'ın görüştüğü Binbaşı Refik Bey, Murat'a karşı oldukça ters davranır. Murat bozuntuya vermez. Refik Bey onu yoğun bir ısrarla poker oynamaya davet eder. Dağıtılan kartların hileli olduğunu anlayan Murat, Refik Bey'in hilesini anlamış ve her oynanan elde kazanmıştır. Murat kazandığı parayla herkesi Büyükdere'ye götürmeye niyetlenir. Refik Bey oldukça sinirlenmiştir. Aliye Hanım'a ait olan apartmanın altındaki dükkan birileri tarafından bar yapılmak istenir ve Murat, Aliye Hanım'a haber vermek için yola çıkar. Aliye Hanım'ın yanında Refik Bey de vardır ve o, Murat'a kiracılar konusunda çıkışır. Murat daha fazla dayanamaz ve söylemleriyle Refik Bey'in bütün foyasını ortaya çıkarır. Aliye Hanım, kandırılmış ve kullanılmış olmasına çok üzülür ve ağlar. Birbirlerine yakınlaşan Aliye Hanım ve Murat sevişmeye başlarlar. Aliye Hanım'ın işlerini halletmiş olan Murat bir daha onunla görüşmemeye çalışır. Daha sonra Kel Enver'e giden Murat'ın yanına Şarlot gelir. İkili birlikte olurlar. Şarlot Murat'a, Safo'nun ölümünden dolayı kendisini suçlamaması gerektiğini söyler. Zira o da geçmişte kötü şeyler yapmıştır. Şarlot'la birlikte olan Murat, bir süre Kel Enver'den alacağı aylıkları ertelemek zorunda kalır. Eser, Murat'ın özgürlükle ilgili düşünceleriyle sona erer: "Artık tamamıyla hürdü. Hürriyetine sarılmış olan cenazeyi çok şükür fırlatıp atmıştı. Dünyada hiçbir insanın olamayacağı kadar hürdü.. Bu düşünceyle bir müddet maksatsız yürüdü. Sonra durakladı. Hürdü evet! Randevuevlerindeki kızlarla yatmak için... Ancak bunun için hürdü... Elindeki bu çanta... Ayda otuz beş lira için sürüklediği bir başka ceset, bir başka bokluğu olan bu çanta bir gidiverdi mi, kendisini gene kahvenin üzerindeki pis oda ve açlık beklediği halde bir de utanmadan.. Hürriyetten bahsediyordu. Murat, öfke ve hicaptan kıpkırmızı kesildi".

Temalar

Siyasal

Yozlaşma Tahir, Cumhuriyetin kuruluşuyla ilgili tezlerini Osmanlı Devleti'nin Batılılaşma sürecinden başlatarak oluşturur. Atatürk devrimleri; Tanzimat ve Meşrutiyet dönemleriyle İttihat ve Terakki'nin siyasi alandaki girişimlerinin bir devamı niteliğindedir. Ona göre; II. Meşrutiyet döneminde hayata geçirilmiş olan reformlar halk tabanında bir karşılık göremediği gibi Cumhuriyet devrimleri de halka yeteri kadar ulaşmamıştır. Halkın desteğiyle kazanılmış olan Kurtuluş Savaşı'ndan sonra devlet, halkçı reformlar ve devrimler yapmak yerine kendi burjuva sınıfını oluşturmaya yönelik adımlar atmış ve toplumun kimyası bozulmuştur. Cumhuriyet dönemiyle birlikte ortaya çıkan bürokratik sınıfın mensupları çoğunlukla kendi şahsi çıkarları ve imtiyazlarının güdümünde hareket eder. Eserde rol oynayan anlatı kişilerinden Kadri Ekrem şöyle der: "Mustafa Kemal Paşa inkılapçı amele sınıfını teşkilatlandırmalı, onun başına geçmeli, kısacası, biraz daha yumuşak, biraz daha sert, fakat mutlaka sosyalizme gitmeliydi".

Baskı İttihat ve Terakki'nin II. Meşrutiyet'in ilanıyla birlikte iktidara gelmesiyle, ülkenin siyasi ve iktisadi alanlarında birçok reform gerçekleştirilir. Lakin bu reformların neredeyse hepsi "halk için, halka rağmen" düşüncesiyle gerçekleştirilmiştir. Kendi toplumunu yeterince tanımayan, batı özentisi ve ülke yönetimi için gerekli liyakate sahip olmayan uyurgezer kişiler toplumsal dinamikleri altüst eder. Cumhuriyetin ilanıyla birlikte Halk Fırkası, toplumun ve devletin gelişimi için olumlu adımlar atmış olsa da yapılan icraatlar daha çok zengin sınıfın işine yaramıştır. Halkın desteğini yavaş yavaş kaybetmeye başlamış olan Halk Fırkası, Atatürk'ün girişimleriyle Serbest Fırka'yı kurar. Ancak yeni kurulan siyasi partiye halkın beklenenden oldukça fazla teveccüh göstermesi daha kurulmadan kapatılmasına neden olmuştur. Yönetici sınıf kendi selametini ve devrimlerini korumak adına kendi baskı mekanizmalarını oluşturur. Anlatının başkarakteri Murat, katı bir Kemalist olmasına rağmen, Halk Fırkası'nın son zamanlardaki faaliyetlerini sorgulamaya başlar.

Kriz Bütün dünyada patlak vermiş olan 1929 küresel ekonomik buhran, yeni kurulmuş olan Türkiye Cumhuriyeti'ni de olumsuz yönden ciddi derecede etkilemiştir. Fakat mevcut kriz, ürün kıtlığından ziyade üretim fazlasından dolayı ortaya çıkmıştır. Fahiş fiyatlar ve aşırı üretim nedeniyle üretilen malın satılamaması küresel ekonomiyi durma noktasına getirmiştir. Üzerine giyecek sağlam bir ceket olmayan Murat'a Ertuğrul Ekrem şöyle der: "Dünyada iktisadi buhran var. Sebep mal bolluğu... Yani dünyada o kadar çok ceket var ki, ceketçiler mahvoluyorlar. Ceket balyalarının altında eziliyorlar... Gene de senin sırtında ceket yok...". Mevcut ekonomik dizgenin absürtlüğü, bu ve buna benzer anlatılarla okura sunulur.

Toplumsal

Yabancılaşma I. Dünya Savaşı'yla birlikte kurtuluş mücadelesine girmiş olan Türk toplumu, çeşitli ülkeler ve ortak hedefler etrafında birleşerek ortak, toplumcu bir bilinç geliştirmiştir. Ülkeyi kurtarmak ve toplumun refahı için gerekli fedakarlıkları yapmak her vatandaşın asli görevi haline gelir. Lakin, Kurtuluş Savaşı kazanılıp yeni devlet kurulduktan sonra insanlar, toplumsal meselelerden ziyade şahsi meselelerle uğraşır hale gelmiştir. Toplum ve insanlığı ileriye götürecektir. Ülkeler unutulmuş ve her birey kendi hayat gailisine düşmüştür. Mevcut ekonomik sistem, insanı emeğine ve kendi tabiatına yabancılaştırmıştır ve derin bunalımlar yaşayıp yalnızlaşmasına sebep olmuştur. Eserin başkarakteri Murat aracılığıyla işlenen en temel izlek yabancılaşmadır. "Hürdü evet! Randevuevlerindeki kızlarla yatmak için... Ancak bunun için hürdü...".

Ahlaki Yozlaşma Kurtuluş Savaşı'nın bitmesinin ardından kurulmuş olan Cumhuriyet rejimiyle birlikte dönemin çağdaş devletlerinde olduğu gibi devlet, serbest piyasa ekonomisini temel almıştır. Metanın tek değer haline geldiği toplumda insani değerler körelmiş ve insan şeyleşmeye uğramıştır. Her geçen gün yalnızlaşan ve nesnelere karşısında değersizleşen insan ciddi içsel bunalımlar yaşamaya başlar. Bireyselleşmenin getirdiği bencilik insanın her açıdan istismar edilmesine kaynaklık etmiş ve insani ilişkilerin tamamen çıkar üzerine kurulmasına yol açmıştır. Sermaye biriktirmek ve mülk edinmek insanın en kutsal görevi haline gelir. Anlatıda işlenmiş olan yabancılaşma izleğiyle birlikte toplumun yaşamış olduğu ahlaki yozlaşma da önemli bir yer alır. Avukat Celil Bey, Ankara'da takılmış olan bir dosyanın işleme konulması için Tamara'nın kadınlığını kullanmak ister: "Göreyim seni oğlum, dedi, oradaki andavallılar Tamara'nın karşısında akıllarını oynatırlar... Lakin, arada işi külhanbeyliğine dökersen... Berbat edersin... Seni biz orospuluğa yardımcı gönderiyoruz. Ar yılı değil, kâr yılı".

Yoksulluk Ziyadesiyle zorlu ve kanlı bir savaştan çıkıp yeni kurulmaya başlamış olan devlet, küresel alanda patlak veren bir ekonomik buhranla birlikte ciddi sıkıntıya düşer. Özellikle İstanbul halkının yaşamış olduğu yoksulluk, eserde rol oynayan Murat ve Ertuğrul Hikmet karakterleri aracılığıyla yansıtılır. Karakterler, İstanbul gibi bir şehirde yaşıyor olmalarına rağmen en temel ihtiyaçlarını bile karşılamakta güçlük çeker ve kırsalda yaşanan yokluk onlarınkinden katbekat daha fazladır. Toplumun içine düşmüş olduğu yoksulluğun etkisi, anlatı boyunca karakterlerin fiziksel ve psikolojik değişimleriyle okurun gözleri önüne serilir. "İnsanın, sahici insan olabilmesi için ekmeğin parası, giyecek derdi, başını sokacak yer bulamama korkusundan kurtulması lazımdı(r)".

Psikolojik

Bunalım Küçük yaşlarda babasını kaybetmesinin hemen ardından annesini de kaybetmiş olan başkarakter Murat bir başına kalır. Çeşitli işler yaparak hayata tutunmaya çalışan Murat, talihsizliği ve maruz kaldığı adaletsizlikler nedeniyle iyice içine kapanır ve özgüvenini tamamen yitirme noktasına gelir. Felek Kırathanesi'nde kumar oynayan kişilerin tabelasını tutarak para kazanan karakterin, kendine ait bir yuvası ve üzerine giyecek sağlam bir ceketi bile yoktur. İçine düşmüş olduğu maddi sıkıntılar nedeniyle arkadaşlarıyla görüşmez ve çoğu zaman kırathanedeki dışarı bile çıkmaz. Murat'a göre insanın mutlu ve özgüvenli olabilmesi için başını sokacak bir evi, mutlu olacağı bir işi ve ihtiyaçlarını giderebileceği kazancı olmalıdır: "Sahiden herkesin bir görüşte anlayacağı kadar korkak mı olmuştu? Şu halde, İhsan haklı! Her zaman, 'İşsizlik insanı ödele eder. Fenalığı burada!' demez mi? Her çeşit ahlaksızlığın başı da korku...".

Kaçış Yaşamayı seven fakat istediği gibi bir yaşama da sahip olamamış olan Murat, özellikle ölüm gibi konular üzerine konuşmaktan çekinir. Ölümü kabullenememesinin ardındaki en önemli neden, ölümden sonraki belirsizliktir. Bundan dolayı ölümden korkar fakat bunu kabullenmek de istemez. Ölümü dışlaması ve ona tahammül edememesinden dolayı öz annesinin cenazesine katılmamıştır. Fakat arkadaşı Şahap'ın annesinin ölümü üzerine onun cenazesine katılır. O, ölüm üzerine düşünmek istemese de bu durum insan tabiatına aykırıdır. "Başka bir sebep için, aynı sokaklardan geçmiş olsaydı, kıyafetinden ne kadar utanırdı. Halbuki bu sabah caddeler o kadar kalabalık olduğu halde, kimseyi umursamamıştı. 'Ölüm karşısında günlük hayatın küçük zavallılıkları nasıl da pek değersiz kalıyor' falan diye bir şeyler düşünmeye başladığını fark edince öfkeden yüzü bembeyaz kesildi".

Ülkücülük/Bireycilik İnsanları ortak hedefler etrafında bir araya getiren düşünce dizgeleri insanın romantik tarafını yansıtan en önemli oluşumlardır. Savaş döneminde toplum, çeşitli ortak hedefler etrafında bir araya gelmiş ve özgürlükle refaha kavuşmak için birlikte mücadele vermiştir. Kuvayı

Milliye ve Kurtuluş Savaşı'ndan itibaren Kemalizm, Murat'ın savunuculuğunu yaptığı ve uğrunda canını bile feda edebileceği yegane düşünce haline gelir. Atatürk'e sonuna kadar inanmıştır. Lakin, savaş döneminin bitmesi ve yeni devlet düzeniyle birlikte ülkücü idealler yerini bireysel çıkarlara bırakmaya başlamıştır. Bürokrasiyi oluşturan sınıfta ciddi düşünsel sapmalar görüldüğü gibi halk tabanında da eski değerlerin terk edildiği görülür.

İlişkisel

Cinsellik Murat adlı başkarakterin şahsi yaşamı üzerine yoğunlaşan anlatıda cinsellik konusu, en temel izleklerden bir tanesidir. Safo, Madam Tamara, Şaziment Hanım, Matmazel Şarlot, Reçina ve Aliye Hanım gibi birçok farklı kadınla ilişkiye giren Murat'ın bu ilişkileri üzerine yoğunlaşılır. Safo haricindeki diğer kadın karakterle girilen ilişkiler duygusal olmaktan ziyade libidoyla ilgilidir. Anlatıdaki bazı karakterlerin eşcinsel ilişkiler kurdukları da görülür. Hamdi Bey, genç erkeklerle birlikte olmayı sever. Aynı şekilde Avukat Hayret Bey de genç erkeklere ilgi duymaktadır. Anlatıda karşımıza çıkan eşcinsel eğilimler genel olarak olumsuz eylemler ve durumlar olarak okura sunulur. Zira Murat, yazıhaneye gelen çocuklardan tiksinimektedir.

Aşk "Safo, böyle söylenerek, dişlerini gösterip gülmüştü. Böyle gülmek ona pek yaraşıyordu. Pek yaraşıyor ne demek, fevkalade... Murat biraz daha dikkatle bakınca kızdaki acayip güzelliği birdenbire sezdi. Bu ancak bazı Rum kadınlarında rastlanan hareket güzelliği idi. Öyle ki en mini mini hareketiyle, mesela gözlerini kırpmasıyla sanki hudutsuz bir ölçüde güzellik, daha doğrusu cazibe istihlal ediyor, denebilirdi. Murat ilk hayranlığının hemen arkasından sebepsiz bir korku hissetti. Safo yalnız hareket cazibesıyla değil, heykel olarak da kusursuz bir vücuda malikti. Ufak tefekliği ilk bakışta bu kusursuz heykel güzelliğini saklıyor, fakat dikkat ettikçe her azasının ayrı ayrı ve bir arada mükemmel olduğu anlaşılıyordu. Yaşını tahmin etmek de müşküldü. Bir haliyle on dört, on beş yaşındaydı, bir haliyle on sekiz, on dokuz... Murat, aynı zamanda korku ve hayranlık duymaktan memnun (...)" Murat, Safo'ya karşı oldukça samimi ve romantik duygular beslemiş olsa da, onu defalarca aldatmış ve bundan hiç pişmanlık duymamıştır. Sevgilisinin ona en çok ihtiyaç duyduğu zamanda onun yanında olmamış ve genç kız öldükten sonra Murat, onu unutmak için karşısına çıkan her kadınla birlikte olmuştur.

Kişi İncelemesi

Murat (Özgür/Esir)

Karakter Anlatının başkarakteri, birçok özelliğiyle yazarın temsilcisi konumundadır. Babasını kaybettikten kısa bir süre sonra annesini de kaybeden Murat, on dokuz yaşında kendi geçimini sağlayabilmek için Galatasaray Lisesi'nden ayrılır ve ambar memurluğu yaptıktan sonra avukat katibi olmuştur. Kuvayı Milliye'yi yaşamış bir neslin çocukları olarak Cumhuriyet devrimlerine sonuna kadar inanır ve sıkı bir Kemalisttir. Serbest Fırka'nın kurulmasıyla yeni partiyi destekleyenlere neredeyse düşman gözüyle bakar. Oldukça cesur ve girişken bir karakterdir. Anlatının başkarakteri, insanın bireysel özgürlüğünün iktisadi özgürlükle mümkün olabileceğini düşünmektedir. Lakin avukat katibi olarak çalışmaya başladıktan sonra ahlaki olmayan birçok işe girişir ve bu sayede ciddi paralar kazanır. Şahit olmuş olduğu ahlaki yozlaşma karşısında Murat, sorunun bireylerle ilgili olmaktan ziyade bunun sistemden kaynaklı olduğunu idrak eder. İş bulup ekonomik refaha kavuşmak da onu esaretten kurtaramamıştır. Murat; duyarlı/duyarsız, bilinçli/bilinçsiz, meraklı, güdümlü, maceracı, canlı, gelenekçi/devrimci, dostane, yardımsever, nazik, sosyal, sorumlu/sorumsuz, endişeli/sakin, takıntılı/ilgisiz, mutlu/mutsuz, iyimser/karamsar, alaycı, umutlu/umutsuz, cesur/korkak ve sitemkar bir karakterdir.

Etkinlikler Babası öldükten bir süre sonra annesini de kaybetmiş olan Murat tek başına kalır. Anadolu'daki bir beldede kısa süreliğine ambar muavinliği yaparak hayatını kazandıktan sonra İstanbul'a döner. Felek Kiraathanesi'nde kumar oynayan kumarbazların hesabını tutarak para kazanır. Kiraathanenin odalarından birinde kiracı olarak yaşamaktadır. Giyecek düzgün kıyafeti ve yeterli parası olmadığı için kiraathaneden pek çıkmaz ve Garson İhsan ile E. Hikmet'le sürekli görüşür. Şahap'ın annesi Azize Hanım öldükten sonra Murat, defin işlemleri için arkadaşına yardım eder. Ölüm ve kendi annesinin ölümü üzerine derin düşüncelere dalar. Yankesici bir dostu olan Hamdi Bey aracılığıyla kendisine Hayret Bey'in yazıhanesinde avukat katipliği işi ayarlanır. Murat, annesinden kalan yatak takımının bohçasını satarak yeni kıyafetler alır ve hamamda yıkanır. Yapılan mülakat sonucunda işe alınan Murat, Hamdi Bey'in yardımıyla kısa sürede işi öğrenir. İş arkadaşları Yordanidis

ve Reçina'yla sürekli görüşür. Yordanidis'in sevgilisi Şarlot aracılığıyla Safo'yla tanışır ve Murat genç kadınla sevgili olur. Çiftler sürekli birlikte vakit geçirip eğlenirler. Çalışmaya başlamasının üzerinden kırk gün geçtikten sonra Murat, işyerindeki bütün sırları ve kirlî işleri öğrenmeye başlar. Başlarda bunları pek umursamasa da zamanla içinde bulunduğu durumdan tiksinti duyar. Murat, sevgilisi Safo'yu birkaç kadınla aldatır ve bunların başında Reçina vardır. Celil Bey'in bir müşterisinin dava dosyası Ankara'da uzun zamandır işleme konulmamıştır. Bunun üzerine Celil Bey, Madam Tamara'yla anlaşır ve onun kadınlığını kullanarak Vekalet'teki erkekleri etkileyip dosyanın işleme konulmasını amaçlar. Tamara'ya bu görevde refakat edecek olan kişi Murat'tır. Görev başarılı olur fakat Murat yapmış olduğu işten utanç duyar. Murat'la Tamara birlikte olurlar. Murat Reçina'yla görüşmeye devam eder bir süre sonra Safo'nun çocuk aldırırken öldüğü haberi gelir. Murat onun ölümüne üzülmüş ve kendisini suçlamış olsa da unutmak için içer ve kadınlarla yatmaya devam eder. Murat, Aliye Hanım'ın bazı emlak işleriyle ilgilenmeye başlar. Yapmış olduğu işten iyi para kazanır fakat aynı zamanda kendisinden tiksitmeye başlar. Murat hem Aliye Hanım'la hem de iş arkadaşı Yordanidis'in sevgilisi Şarlot'la birlikte olur. Bunun üzerine anlatı Murat'ın son cümleleriyle son bulur: "Hürdü evet! Randevuevlerindeki kızlarla yatmak için... Ancak bunun için hürdü..."

Etkileşim Anlatıdaki bütün odaklayım başkarakter olan Murat'ın üzerine yoğunlaşmıştır. Anlatının en etkin karakteridir ve verilmek istenen neredeyse bütün iletiler onun aracılığıyla okura sunulur. Anlatıcının anlatımı ve karakterin iç monologları aracılığıyla Murat'ın tinsel durumu ve değişimleriyle ilgili oldukça detaylı bilgiler ediniriz. Dünya görüşü detaylı bir şekilde betimlenir. Anlatıda rol oynayan bütün karakterlerle iletişim ve etkileşim halindedir.

ÖRNEK ANILAR

Romantik Aşık olduğu komutan kıızıyla ilgili düşünceleri hayli romantiktir: "Anlamıyordum, içimde senelerden beri dayanılmaz bir açıklık vardı da, bu yüz, o açıklığı tıpatıp duyuyordu. Ne eksik, ne fazla... Tıpatıp... Öyle ki... Eksikliğin telaşını, fazlalığın boğuculuğunu hissetmiyordum. Böylece, ebediyen ölmeden, mesut yaşamak kabildi. Bu halet bir çeyrek saat mi sürdü, yoksa bir saniye mi bilmem".

Sorgulayan Düşünsel ve yazınsal alanlara ilgisi olan karakter, insani her konuda eleştirel hatta hicivcidir: "- Allah nedir? Ertuğrul Hikmet, şaşkın şaşkın ihtiyarın yüzüne baktı: - Bana mı soruyorsunuz Rüştü Bey, tövbe estağfurullah... Siz de mi layık oldunuz? - Ben sormuyorum haşa! - Söylesenize! Kitap soruyor değil mi? Ne cevap vermiş bunlar? - Bakacağız... Tövbe Yarabbi! Günahı yazanların boynuna... "Tövbe estağfurullah! Elbette. - Can Yoldaşı." "İnanırım tabi. - İnci. " "İnanmak rahatlıktır. Çok Bilmiş." "Beşerin böyle delaletleri var - Putunu kendi yapar, kendi tapar. " Bunu söyleyen Tefvik Fikret büyük ve akıllı bir şair efendim! - Fakir-i Pürtaksir".

Güdümlü Kurtuluşa liderlik etmiş olan Mustafa Kemal Atatürk'e derin ve samimi bir bağlılık besleyen Murat, kahramanını adeta ilahlaştırır: "- İşte ben o kuvvete Allah diyorum. Elhamdülillah Müslüman olduğum için de, İslamların inandığı şekilde bir Allah'a inanıyorum. Siz de neye inanıyorsanız, işte o Allah'tır. - Ben böyle sıralarda, Mustafa Kemal Paşa'ya inanıyorum efendim".

Meraklı Murat, giriştiği diyaloglarda karşısındaki karakterleri sorduğu sorularla yönlendirir: "- Netice? - Netice, kız gülmeğe başlamış hitamında... - Yalnız gülmeye mi? - İyi sual doğrusu! Babasının yanında Abo'nun boynuna sarılacak hali yok ya... - Randevu falan demek istedim".

Vefalı Kendisine yardımda bulunmuş olan dostlarına karşı vefalıdır ve onların iyiliklerini unutmaz: "- Şimdilik bir şeye ihtiyacım yok. İdare ediyoruz. Hatta rahatım bile desem inanın... Hele yukardaki odayı tuttuğumuz ne iyi oldu. Kış rahat geçirdik.."

Fakir "(...) ceketin dirsekleri yamalıydı. Yakasının enseye gelen yeri tamamıyla yırtılmıştı. Önü leke içindeydi. O kadar pis ve harap bir hali vardı ki, eğer üzerinde bu hale gelmemiş olsaydı, başka çare bulunmamasına rağmen Murat bunu ölse giymezdi. Astarı tamamıyla bitmişti. Sabahları giyerken elleri ekseriya, kol astarının yırtık yerlerine girer, Murat'a bir sürü küfür ettirirdi".

Güvensiz İçine düşmüş olduğu ekonomik bunalım, Murat'ın özgüveninin kaybolmasına neden olmuştur: "Kıyafet düşkünlüğünün yavaş yavaş ahlakını bozduğunu fark etmiyor değildi. Gittikçe, insafsız, korkak, adi bir herif oluyordu. Hele son zamanlarda, kendisini, apansız kalabalıkça

bir yerde falan bulsa, bir şey çalacağından, cüzdanelerini aşıracağından şüphelenecekler, maazallah, dalgınlığı esnasında eline bir sadaka tutuşturacaklar, yahut, "Oğlum şunu iskeleye kadar götürüver" diyerek hamallık teklif edecekler diye ödü kopuyordu".

Ertuğrul Hikmet

(Dostane, Kararlı)

Karakter Murat'ın en yakın dostlarından biri olan Hikmet, şairlik yapar ve boksörlük yaparak hayatını kazanır. Sürekli Felek Kıraathanesi'nde bir araya gelen ikili, çeşitli konularda konuşur ve fikir alışverişi yaparlar. Hikmet'in dünya görüşü Murat'inkinden hayli farklı olsa da ikili birbirlerinin düşüncelerine değer verirler. Fikirlerinin sonuna kadar arkasındadır ve kişisel çıkarları için karakterinden ve ilkelerinden taviz vermez. Ekonomik durumu Murat'inkinden bir nebze daha iyidir. Eserdeki düşünsel ve siyasi konuşmaların çoğu, Murat ile E. Hikmet arasında geçer. Birçok konu üzerinde fikir beyan ederken birbirlerinden ayrı düşerler. E. Hikmet, Atatürk sevdalısı bir vatandaş olsa da Halk Fırkası'nın uygulamalarında hazzetmez. Dolayısıyla kurulma aşamasında olan Serbest Fırka'yı destekler ve Murat'la bu konuda ayrı düşer. Kişilik özellikleri olarak E. Hikmet; aydın, inatçı, ilkeli, duygusal/mantıklı, yetenekli, bilinçli, duyarlı, eleştirel, vicdanlı, dostane, nazik/kaba, cömert, güvenilir, liberal, devrimci, cesur, iyimser/karamsar ve ciddi/şakacı bir karakterdir.

Etkinlikler Murat'ın en iyi dostlarından biri olan E. Hikmet, boksörlük yaparak hayatını kazanır ve bunun yanında şiir de yazar. Felek Kıraathanesi'ne sürekli uğrar, Murat'ı ziyaret eder, onun sorunlarıyla ilgilenmeye çalışır ve birlikte çeşitli oyunlar oynarlar. Murat'ın iş sahibi olup çalışmasında yardımcı olur. E. Hikmet, Murat'ın mutlu ve üzüntülü anlarında devamlı yanındadır. Murat'ın bulunduğu bütün dost meclislerinde E. Hikmet'e de rastlanır. E. Hikmet, Murat'la aynı yaşadadır. Düzenli bir gelire sahip olmaması ve ekonomik olarak çeşitli sorunlar yaşaması onun karakterinde herhangi bir değişime sebep olmaz. E. Hikmet Murat'la; ölüm, siyaset, edebiyat, kadınlar ve felsefe konusunda sürekli tartışır. Birbirleriyle hiçbir konuda anlaşamamalarına rağmen Murat, onun ilkeli ve samimi kişiliğine hayrandır.

Etkileşim Anlatıdaki olay örgüsünde E. Hikmet, etkin bir karakter görüntüsü vermese de işlevi oldukça önemlidir. Eserde verilmek istenen iletilerin taşıyıcısıdır ve girilen tartışmalarla yansıtılmak istenen dünya görüşünün aktörlerinden biridir. Başkarakterin özendiği ve çoğu zaman ona yol gösterici rolü oynayan yardımcı konumundadır.

ÖRNEK ANILAR

İlkeli Şartlar ne kadar kötü olursa olsun inançlarından ve ideallerinden vazgeçmeyen bir kişiliğe sahiptir: "Ertuğrul Hikmet'e bir gün tembellik ettiğini söylemiş, gazetecilik gibi şerefli bir mesleği ciddiye almamakla hata ettiğini ileri sürmüştü. Ne dedi: 'Nerenin ciddi mesleği? Düşündüğünü yazmamak mı? Yapamam... Bana hiç kimse de şimdilik yaptıramaz... İlerde belki ahlakım bozulur alçalırım ama, şimdilik öyle bir şey yok...".

Dürüst İnsanlara yalan söylemekten ve onlara boyun eğmekten nefret eder: "O sebepten avukat kâtipliği etmez... Yanına bir orospu alıp bilmem hangi şirketin, bilmem hangi dalavereci yüzünden bir yere takılmış parasını kurtarmak için pezevenliği becermeye gayret edemez... Kahvede oturur. İki liraya boks yapar. Yüzü, gözü kanar, çürür. Fakat Zekiye'yi erkekçe sever... Yankesici Hamdi Bey'e minnettar değildir. Belki o sebepten de züppe kızlar, ona anket defteri göndermeye cesaret edemezler...".

Dostane Arkadaşları için her türlü fedakarlığı yapar ve kendisine ihtiyaç duyan kişinin yardımına hiç üşenmeden ve sıkılmadan koşar: "Ben de bir felakete uğrasam sana koşarım. Ama ne gibi bilir misin! Ben iki kişi olsam... Yani iki parça... Bir felakete uğrayınca öteki parçamdan evvel sana koşarım...".

Saygın Düşünsel olarak Murat'la taban tabana zıtlaşıyor olsalar da, kişiliği nedeniyle Murat, ona sonsuz saygı duyar: "Birçok hususlarda, Hikmet'le fikirleri taban tabana zıttı. Öyle olduğu halde, aynı şeyleri nasıl seviyorlardı, aynı şeylere nasıl kederleniyorlardı? Buna esasta ayrılıp teferruatta birleşmek mi demeli, yoksa teferruatta ayrılıp esasta birleşmek mi?".

Tokgözlü "Anket defterini okuyan Ertuğrul Hikmet'e gizlice baktı. Hikmet bu hesapların birisini bile yapmaz. Parası oldu mu son meteliğe kadar rakıya verir. "Haffleyip rahatlıyorum kardeşler!"

diyerek güler de... Ama onun iyi kötü başını sokacak bir evi var. Barbaros'la beraber batan babasının şehit maaşıyla annesi evi kit kanaat da olsa geçindiriyor”.

Eleştirel Dünyada olup biten siyasi, ekonomik ve toplumsal olayları, akılcı ve nesnel bir biçimde eleştirir: “Böyle baktığı zamanlar Ertuğrul Hikmet'in bir sözünü hatırlıyordu. Boksör-Şair, kainata ve Murat'a öfkelenirse, "Bre budala," diye bağırdı, "dünyada iktisadi buhran var. Sebep mal bolluğu... Yani dünyada o kadar çok ceket var ki, ceketçiler mahvoluyorlar. Ceket balyalarının altında eziliyorlar, geberiyorlar... Gene de senin sırtında ceket yok... " Murat kederle güldü”.

Hamdi Bey (Sorumuz, Sıcakkanlı)

Karakter Felek Kıraathanesi'nin devamlı müdavimlerinden olan karakter, yankesicilik ve başka yaşa dışı işler yaparak hayatını idame ettirmektedir. Murat'a, Avukat Celil Bey ve Hayret Bey'in yazıhanesinden katiplik işi bulur. Hamdi Bey'den önce oldukça sefil bir durumda olan Murat, onun yönlendirmesiyle birlikte baht dönüşüne girer. Hamdi Bey, yazıhane ve adliye ortamını ona tanıtır ve ona birçok şey öğretir. E. Hikmet, anlatının başkarakteri olan Murat'ı olumlu anlamda etkilerken Hamdi Bey, onu ahlaki açıdan olumsuz etkiler. Anlatının başkarakterine hayatın başka bir yönünü gösterir. Murat'ı içinde bulunmuş olduğu ekonomik buhrandan kurtarır. Fakat başkarakter bu sefer, ahlaki yozlaşmanın içinde bocalar hale gelir. Kişilik özellikleri olarak Hamdi Bey; duyarsız/duyarlı, bilinçsiz/bilinçli, çıkarıcı, bencil, dostane/hasmane, sapkın, sosyal, sorumlu/sorumuz, umursayan/umursamaz ve yardımsever bir karakterdir.

Etkinlikler Felek Kıraathanesi'nin devamlı müdavimlerinden olup orada kumar oynayan karakter, yankesicilik yaparak hayatını idame ettirir. Murat'ın barınabilmesi için ona kıraathanede bir oda ayarlamıştır. Murat'ın bir işe girip çalışması için arkadaşlarıyla görüşür ve onu zaman zaman ziyaret ederek onunla sohbet eder. Hamdi Bey Murat'a, Celil Bey'in yazıhanesinde avukat katipliği işi bulur. Onu patronla görüştürür ve işi almasını sağlar. Daha sonra Murat'la birlikte adliyedeki mahkemeleri izlerler ve ona işi öğretmeye başlar. Mesleğiyle ilgili kavramları ve işin inceliklerini detaylı bir şekilde ona anlatır. Hamdi Bey aracılığıyla hayatına yeni bir yön veren Murat'ın, çevresi genişler ve o, hayatın başka bir tarafını da tanımış olur. Hamdi Bey'le ilgili üzerinde en çok durulan konu; onun kadınlardan hoşlanmaması ve genç erkeklere ilgi duymasıdır. Murat'la her buluştuklarında birlikte olduğu erkeklerden bahsetmek istese de Murat konuyu değiştirir. Bir gün adliyede sarkıntılık ettiği genç bir çocuk onu dava etmiştir. Fakat daha sonra nedeni bilinmeyen bir sebepten çocuk davayı geri çekmiştir. Genç çocuk, Hamdi Bey'i dava etmiş bile olsa onun herhangi bir ceza almayacağı kesindir. Zira sulh hakimi tanıdıkları ve onu kefaletle serbest bırakırlar. Anlatının ilerleyen bölümlerinde Hamdi Bey, Serbest Fırka yanlısı olur.

Etkileşim Çoğunlukla olumsuz yönleriyle anlatıda karşımıza çıkan karakterin en önemli rolü, başkarakterin yaşadığı baht dönüşünün gerçekleşmesini sağlamaktır. Başkaraktere gideceği yere varmasında yardımcı olur. Anlatıda etkin bir rol oynamasa da mahiyet açısından hayli önemlidir.

ÖRNEK ANILAR

Gerçekçi Gerçekçi söylemleri başkarakteri teşvik eder ve ona yol gösterir: “İnsanın, sahici insan olabilmesi için ekmeğ parası, giyecek derdi, başını sokacak yer bulamama korkusundan kurtulması lazımdı”.

Kindar Kadınlarla yaşamış olduğu tecrübelerden dolayı onlardan nefret eder: “- Evet, kadınlardan nefret ediyorum. Neden yalan söylemeli... Bu nefret evvela annemden başlar. Pek gözü sulu bir kadındı. Vara yoğa ağlardı. Ben evimizde hüngürtüsüz bir gün bile geçirmedim. Babam geç gelse ağlardı kadın, erken gelse gene ağlardı. Komşuda, bir ses olsa, gözleri dolardı. Bir cenazeye rastlasak gene öyle...”.

Konuşkan ““Cigara yabana gitmemiş. Murat, çiğ delikanlı değildir. Külhanbeyidir. İnanmazsan Ekrem Bey'e sor,” dedim. Şimdi aklıma geldi de... İyi etmişsin... Namussuz Hepyek... Hiç unutmam, bir gün Sultanahmet'te bununla kapıştık. O zamanlar Hepyek İstanbul'a yeni gelmiş. Üstünde Anadolu saflığı var. Zaten o halle İstanbul'u soyup soğana çevirdi ya... Şimdi giriştik”.

Dostane Samimi arkadaşlarını koruyup kollar: “Murat Bey benim arkadaşımıdır. Oyun istemem. Bu dünyada kimsesi yok”.

Kanunsuz “Hamdi Bey, hava pek sıcak olduğu halde adeti üzre pardösüsü kolunda, içeri girdi. Pardösüyü, sanatını kolaylaştırmak için taşıdığını Murat biliyordu. "Sanatı yankesicilik' Gene de iyi adam... Hem de nasıl gülüyor! Tertemiz!"”.

Yardımsever Murat'a iş bulmasında yardım etmiştir: “Hamdi Bey Murat'a: - Bugün gene senin avukatla beraberdik, dedi. Katip galiba zannettiğimizden daha çabuk ayrılacak. Sevkiyattan evvel Ankara'ya gitmek istiyormuş. Erkan-ı Harbiye'de bir akrabası varmış. Onu görüp bir yere yerleşecekmiş. Bu sebeple hazır ol! - Ben hazırım! - Oğlan yarın giderse, ben yarın seni gelir alırım! Öbür gün giderse öbür gün... - Baş üstüne!”.